

Toepad te Rotterdam

Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de natuurwetgeving

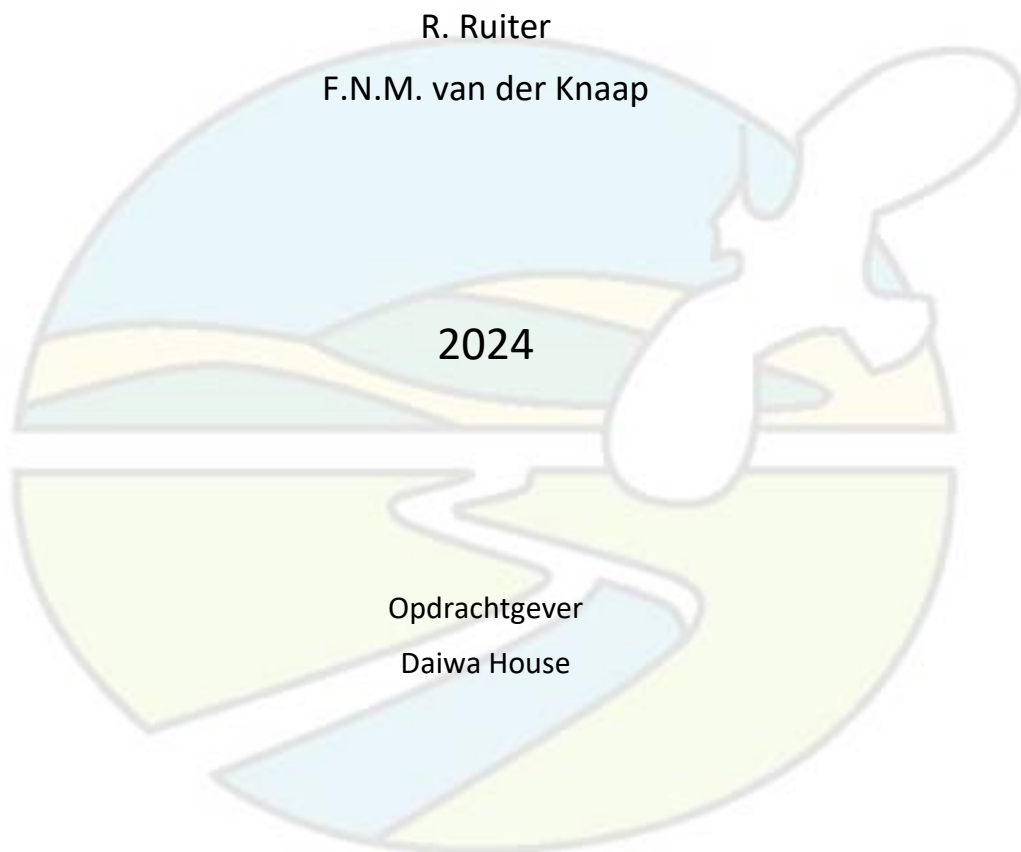
G&G-rapport 2024-087

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Toepad te Rotterdam

Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de
natuurwetgeving

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-rapport 2024-087

Datum	29 augustus 2024
Versie	v1

Gecontroleerd door: D. Overduin

Titel: Toepad te Rotterdam
Projectcode bureau: 2024-087
Projectleiding: Ir. R. de Beer
Veldwerk: F. van der Knaap & D. Overduin
Opdracht: Daiwa House
Contactpersonen: W. Kuiken (Daiwa House)
Akkoord voor uitgave: Teamleider Van der Goes en Groot
Paraaf:

De onderstaande toetsing is gebaseerd op de plannen zoals aangegeven door de opdrachtgever. Bij wijziging van plannen, werkperioden, of werkwijzen kunnen andere conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de effecten op beschermde soorten van toepassing zijn.

De bevindingen die zijn beschreven in onderliggende ecologische beoordeling worden over het algemeen gedurende een periode van drie jaar na de verschijningsdatum van dit rapport als geldend gezien, mits omstandigheden in het beschreven gebied niet te sterk zijn gewijzigd.

Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot; opdrachtgever vrijwaart Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Bovendijk 35-G 2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35A 1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding tot het onderzoek	5
1.2	Doel van het onderzoek.....	6
1.3	Ligging van het plangebied	6
1.4	Geplande werkzaamheden	6
1.5	Leeswijzer	7
2	Methode	8
2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	8
2.1.1	Nestenscan	8
2.1.2	Roofvogels en uilen	8
2.2	Vleermuizen	10
2.2.1	Veldbezoeken	10
2.3	Grondgebonden zoogdieren.....	12
3	Resultaten broedvogels	16
3.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	16
3.1.1	Nestenscan	16
3.1.2	Ransuil	16
3.1.3	Buizerd, Boomvalk en Sperwer	17
4	Resultaten vleermuizen	18
4.1	Gewone dwergvleermuis.....	18
4.2	Ruige dwergvleermuis	19
5	Resultaten Steenmarter	21
5.1	Steenmarter	21
5.2	Overige (zoog)dieren	23
6	Effectbeoordeling en maatregelen	25
6.1	Roofvogels en uilen	25
6.2	Vleermuizen	25
6.3	Steenmarter	26
6.4	Overige broedvogels.....	26

7	Zorgplicht	27
8	Conclusies en aanbevelingen	29
9	Aanbevolen en geraadpleegde literatuur	31
10	Bijlagen	33

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

Er bestaan plannen een studentenhuysvesting te ontwikkelen op een terrein gelegen tussen de A16, Abram van Rijkevorselweg en het Toepad, in de stad Rotterdam. Rotterdam ligt in de gelijknamige gemeente, in de provincie Zuid-Holland.

Het is mogelijk dat vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten verblijven in of in de directe omgeving van het plangebied. Daarnaast kan het plangebied essentieel leefgebied zijn voor Steenmarter en foeragerende vleermuizen. De aanwezigheid van deze potentie is aangegeven in een eerder uitgevoerde 'ecologische quickscan' (R. MENGERS, 2022).

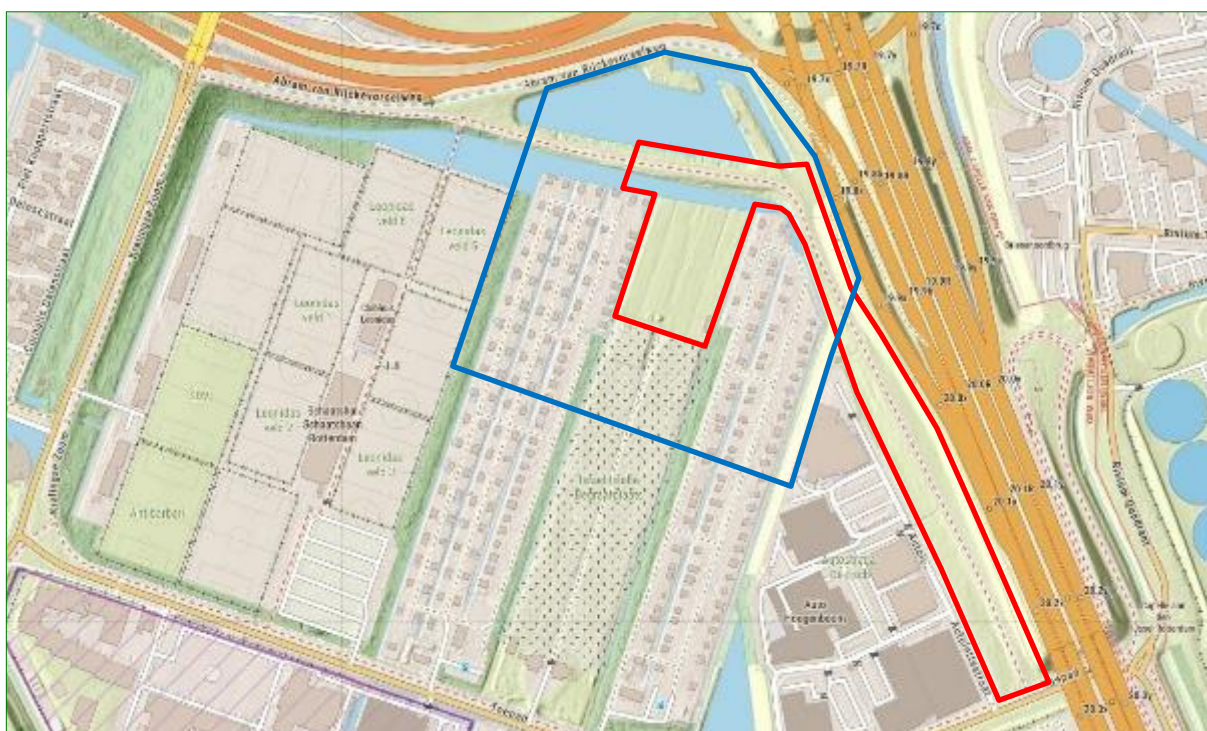
Om dit nader te onderzoeken heeft Daiwa House opdracht gegeven aan ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot een inventarisatie uit te voeren naar deze soorten.

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode augustus 2023-juni 2024. De inventarisatie is uitgevoerd door medewerkers van bureau Van der Goes en Groot.

Dit rapport doet verslag van het onderzoek.

Figuur 1.

De ligging van het plangebied (rode omlijning), en de omlijning van het onderzoeksgebied (blauwe omlijning).

1.2 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het voorkomen en de verspreiding van roofvogels met jaarrond beschermde nesten (Buizerd, Sperwer, Boomvalk en Ransuil), Steenmarter en vlermuizen binnen het plangebied.

1.3 Ligging van het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het plangebied aangegeven, met daarop in verschillende kleuren verschillende onderdelen gemarkeerd.

Het plangebied is gelegen binnen de bebouwde kom van Rotterdam, in een omgeving met zowel groen als bebouwing. Direct rondom het plangebied liggen moestuincomplexen, een klein industrieterrein, een begraafplaats, een snelweg (A16) en een grote weg (Abram van Rijckevorselweg), lintvormige watergangen en een waterplas. Ruimer rondom het plangebied liggen de Nieuwe Maas, een aantal woonwijken, een sportterrein, industrieterreinen en complexen van de Erasmus Universiteit.

Ten zuiden van het plangebied in de bocht van de Nieuwe Maas ligt het gemeentelijk natuurgebied 'Polder De Esch'.

1.4 Geplande werkzaamheden

De voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied betreffen de volgende:

- ♣ Bouw van 357 studentenwoningen op het terrein
- ♣ Aanleg van een toegangsbrug naar het bouwperceel over het water aan de noordzijde
- ♣ Aanleggen en verbreden van bestaande wegen voor toegang tot het bouwperceel
- ♣ Deel van het bouwperceel vergraven voor extra waterberging

Binnen het plangebied staan een aantal bomen die mogelijk gekapt dienen te worden. Hiernaast zullen de aanwezige bosschages worden gerooid en zal overig groen worden gemaaid of vergraven.

De ecologisch gevoelige werkzaamheden zullen bestaan uit het verwijderen van de vegetatieve toplaag, het vergraven van de bodem en/of oevers, het opbrengen van grond en het kappen en rooien van bomen en/of struiken. Daarbij kunnen dieren en planten beschadigd, verwond, verdrukt of gedood worden. Ook kunnen verblijfplaatsen van dieren of groeiplekken van planten beschadigd of vernield worden.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de methodes van het onderzoek beschreven.

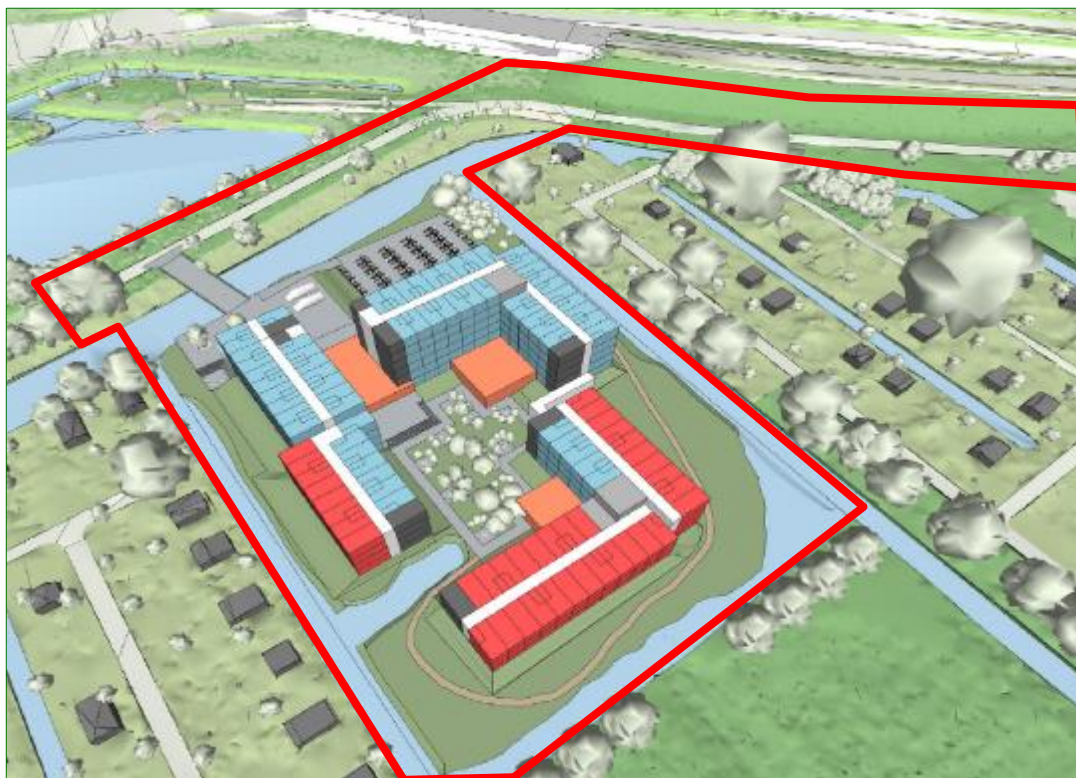
In hoofdstuk 3, 4 en 5 worden de resultaten beschreven en wordt aangegeven welke soorten zijn aangetroffen binnen en eventueel nabij het plangebied.

In hoofdstuk 6 wordt ingeschat in hoeverre deze soorten negatieve effecten kunnen ondervinden door de uit te voeren werkzaamheden welke specifieke maatregelen eventueel noodzakelijk zijn en of een vergunning in het kader van de Ow noodzakelijk is.

In hoofdstuk 7 wordt aangegeven of soorten, waarvoor de specifieke zorgplicht van toepassing is, in het plangebied verwacht worden en wordt aangegeven welke passende maatregelen genomen moeten worden.

Ten slotte bevat hoofdstuk 8 de conclusies met noodzakelijke vervolgstappen. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan.

Hoofdstuk 9 tenslotte, geeft een overzicht van de gebruikte literatuur. In de bijlages is aanvullende informatie opgenomen over de geldende wetgeving en de gebruikelijke procedures bij een vergunningsaanvraag. Eventueel zijn (indien relevant) verspreidingskaarten opgenomen.

Weergave van de plannen, met het grootste gedeelte van het plangebied rood omlijnd.

2 Methode

2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Alleen vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd, zijn geïnterviewd tijdens het onderzoek. Het betreft in dit geval roofvogels en uilen (Buizerd, Sperwer, Boomvalk, Ransuil). Deze soorten komen voor in de omgeving van het plangebied (NDFF 2014-2024, MENGERS, 2022) en kunnen gevestigd zijn in de aanwezige bomen in of in de directe omgeving van het plangebied.

Tijdens de inventarisatie werd ook gelet op eventueel andere aanwezige jaarrond beschermde broedvogels of andere beschermde soorten.

Alle waarnemingen zijn op locatie gekarteerd. De codes zijn gestipt met behulp van een mobiele telefoon of veldtablet.

2.1.1 Nestenscan

Tijdens het roofvogel en uilenonderzoek is het plangebied geïnterviewd op aanwezigheid van grote nesten die geschikt kunnen zijn voor roofvogels en uilen met jaarrond beschermde nesten. Deze ronde is uitgevoerd op 27 maart 2024, voordat de bomen bebladerd zijn. Tijdens deze scan is uiteraard ook gelet op eventuele activiteit van de betreffende soorten.

2.1.2 Roofvogels en uilen

Voor het onderzoek naar roofvogels en uilen in het plangebied zijn meerdere bezoeken uitgevoerd in de periode maart tot en met juli 2024. Tijdens het onderzoek zijn alleen soorten met jaarrond beschermde nesten geïnterviewd, er werd bijzondere aandacht besteed aan eerder aangetroffen grote nesten, zie §2.1.1). Het betreft in dit geval Buizerd, Sperwer, Boomvalk en Ransuil. Deze soorten komen voor in de omgeving van het plangebied en kunnen gevestigd zijn in de aanwezige bomen en bosschages binnen het plangebied, of gebruik maken van het plangebied als onderdeel van hun leefgebied (NDFF 2014-2024, MENGERS, 2022).

Het onderzoek naar Buizerd is uitgevoerd conform richtlijnen uit het KENNISDOCUMENT BUIZERD, VERSIE 1.0, BIJ12, juli 2017. Wegens het ontbreken van aparte kennisdocumenten worden dezelfde richtlijnen gehanteerd voor onderzoek naar Sperwer, waarbij wel ook de periode na half april tot juni wordt gebruikt voor vervolfbezoeken. Dit geldt ook voor de Ransuil, alleen zijn voor deze soort aparte avond/nachtrondes uitgevoerd in mei en half juni.

2.1.2.1 Boom broedende roofvogels

Er zijn na de voorscan vier veldbezoeken afgelegd aan het plangebied tussen half maart en juli waarbij is gelet op territoriaal- of nestindicerend gedrag van de betrokken soorten of hun jongen. Vanwege mogelijke aanwezigheid van Boomvalk is één ronde laat ingezet in juli.

Speciale aandacht is besteed aan de eerder aangetroffen grote nesten door deze te checken op wegvliegende of rondvliegende vogels en sporen (krijtstrepen, plukresten, braakballen of jong, vers loof op het nest) ofwel broedende vogels (uitstekende staartveren).

2.1.2.2 Ransuil

Er zijn ook drie veldbezoeken afgelegd aan het plangebied in de avondperiode voor de Ransuil. Het eerste bezoek betreft de nestenscan op 27 maart 2024. De andere twee bezoeken zijn avond bezoeken in de periode maart en begin juni. Bij deze twee avond bezoeken is gelet op territoriaal- of nestindicerend gedrag van Ransuil of op bedelende jongen.

Tijdens de dagbezoeken naar roofvogels is uiteraard ook gelet op uilen. Zoals aanwezige vogels of sporen (braakballen) rond de aangetroffen grote nesten. Ook tijdens het onderzoek naar vleermuizen is gelet op aanwezige Ransuilen.

Tabel 1.

Bezoekdatums, onderzoeksmethode en weersomstandigheden tijdens het onderzoek naar roofvogels en uilen (N= nachtronde).

Ronde/ Datum	Tijd	Duur	Weersomstandigheden	Opzet
R1 Nestenscan roofvogels en uilen 27 maart 2024	8:00-9:30	1,5 uur	Droog, bewolking 8/8, wind Z-3, 10 °C	Nestenscan bomen, Ochtendbezoek
R2 roofvogels 8 april 2024	9:00-10:30	1,5 uur	Droog, bewolking 7/8, wind Z-2, 15 °C	Ochtendbezoek
R3 roofvogels 22 april 2024	9:00-10:30	1,5 uur	Droog, bewolking 7/8, wind NO-3, 7 °C	Ochtendbezoek
R4 roofvogels 7 mei 2024	8.30-09:30	1,5 uur	Droog, bewolking 6/8, wind N-3, 14 °C	Ochtendbezoek
Ransuil R2 (N) 18 mei 2024	21:30-23:00	1,5 uur	Droog, bewolking 4/8, wind NW-2, 18 °C	Avondbezoek
Ransuil R3 (N) 18 juni 2024	22:00-23.30	1,5 uur	Droog, bewolking 8/8, wind NO-2, 16 °C	Avondbezoek
Boomvalk ronde 18 juli 2024	17:30-19.00	1,5 uur	Droog, bewolking 6/8, wind NO-2, 25°C	Vroeg avondbezoek

2.2 Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd krachtens de Ow onder het regime van de Habitatrichtlijn.

Het doel van het onderzoek is de aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied in kaart te brengen. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van richtlijnen uit het protocol voor vleermuisinventarisaties, opgesteld door het Vleermuisvakberaad (VLEERMUISVAKBERAAD, 2021).

Voorafgaand aan het onderzoek is op grond van de eerder uitgevoerde ecologische quickscan en de aanwezige biotopen nagegaan welke soorten vleermuizen redelijkerwijs of mogelijk te verwachten zijn binnen het onderzoeksgebied.

Het onderzoek is op grond daarvan in dit geval met name gericht op de eventuele aanwezigheid van een essentiële functie van het plangebied als foerageergebied (en vliegroute) voor vleermuizen. Soorten als Laatvlieger en de Gewone en/of Ruige dwergvleermuis kunnen op deze manieren gebruik maken van het plangebied.

Uiteraard is tijdens het onderzoek ook gelet op aanwezigheid van andere soorten vleermuizen in het plangebied. Bij het aantreffen van 'bijzondere' soorten zoals Meervleermuis, Watervleermuis, Baardvleermuis en Gewone grootoorvleermuis, worden het aantal bezoekerondes en/of rondetijden aangepast op het protocol voor de desbetreffende soort.

2.2.1 Veldbezoeken

Door middel van veldonderzoek zijn de aanwezigheid en de verspreiding van vleermuizen in het plangebied onderzocht. Er is gekeken naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen als foerageergebied en/of als vliegroute. Er zijn in totaal vier rondes uitgevoerd in de periode augustus 2023 tot en met juni 2024. Het aantal rondes is op voorhand, op grond van potentie van verwachte soorten en gebruiksfuncties bepaald.

Tijdens de eerste ronde van het onderzoek zijn de relevante elementen, zoals (randen van) opgaande begroeiing, wateren, lijnvormige structuren en luwe en donkere terreindelen in beeld gebracht. Vooral op deze locaties zijn gebruiksfuncties als foerageergebied of vliegroute te verwachten.

Bij het bepalen en vaststellen van soorten, aantallen en terrein-gebruik van vleermuizen wordt gebruik gemaakt van batdetectors (beschikbare modellen Pettersson D240x en Batlogger M). Op de onderzoekslocatie was altijd visuele- en audioweergave van de opgevangen pulsen mogelijk en er was altijd de mogelijkheid geluiden en/of pulsen op te nemen met opnameapparatuur (Batlogger M).

Tijdens het onderzoek werd tevens gebruik gemaakt van warmtebeeld-apparatuur (Lahoux spotter Pro V). Hiermee kunnen vliegpatronen, foeragerende dieren en eventuele vliegroutes van overvliegende vleermuizen beter in beeld gebracht worden. Ook kunnen de aanwezige aantallen vleermuizen nauwkeuriger worden ingeschat en kan in volledige donkere situaties (zoog)zwermactiviteit, late uitvliegers en terugvliegende dieren naar verblijfplaatsen worden opgemerkt zonder dat hier (kunst)licht voor nodig is. Hierdoor wordt onnodige verstoring van vleermuizen en omwonenden voorkomen.

De eerste twee rondes zijn uitgevoerd in het najaar van 2023, in de periode augustus en september (R1 en R2). De laatste twee rondes zijn uitgevoerd in het voorjaar van 2024, in de periode mei en juni (R3 en R4). Bij de vier bezoeken wordt rond gelopen door het hele plangebied, langs alle potentieel geschikte landschapselementen welke als foerageergebied of vliegroute zouden kunnen dien voor vleermuizen.

Vanwege het beperkte aantal potentieel geschikte plekken en de positie daarvan voor met name gebiedsfuncties voor vleermuizen, is het onderzoek uitgevoerd door één persoon.

Tijdens de veldbezoeken was geen sprake van substantiële neerslag en werd er niet geïnventariseerd bij een windkracht hoger dan 4 Bft of bij temperaturen lager dan 10 °C.

Een overzicht met de datums, rondetijden, weersomstandigheden en de onderzoeksopzet van de uitgevoerde onderzoeksrondes wordt weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2.

Overzicht van de veldbezoeken ten behoeve van het vleermuisonderzoek in het plangebied per ronde.

Ronde/ Datum	Tijd	Duur	Weersomstandigheden (wind, temperatuur, bewolking)	Opzet
R1 25 augustus 2023	00:00-02:00	2 uur	W 2 bft, 19 °C, 7/8	nachtbezoek terreingebruik
R2 15 september 2023	20:15-22:15	2 uur	O 2 bft, 17 °C, 5/8	avondbezoek terreingebruik
R3 22 mei 2024	21:55-23:55	2 uur	ZW 4 bft, 16 °C, 7/8	avondbezoek terreingebruik
R4 25 juni 2024	03:00-05:00	2 uur	NO 3 bft, 23 °C, 0/8	ochtendbezoek terreingebruik

Het plangebied tijdens het onderzoek naar vleermuizen.

2.3 Grondgebonden zoogdieren

Alleen grondgebonden soorten zoogdieren die onder de Wet natuurbescherming zijn beschermd, zonder (provinciale) vrijstelling, zijn geïnterviewd tijdens het onderzoek. Het betreft in dit geval Steenmarter.

Tijdens de inventarisatie is ook gelet op eventueel andere beschermde soorten (zoals Boomarter). Alle waarnemingen en de locaties van geplaatste onderzoeksmaterialen zijn op locatie gekarteerd met behulp van een veldtablet.

Steenmarter

Om een beeld te krijgen van de aanwezigheid van de Steenmarter is met behulp van twee cameravallen voorzien van lokvoer en één struikrover, op geschikte locaties geprobeerd de soort vast te stellen.

Als leidraad voor de cameraopstelling met het lokvoer is uitgegaan van de methode in NEM VERSPREIDINGSONDERZOEK MARTERS: INVENTARISEREN MET CAMERAVALLEN, 2022.

Tabel 3.
*Overzicht bezoekrondes
 inventarisatie
 marterachtigen.*

Bezoek/ Datum	Opzet
Ronde 1 08 april 2024	uitzet materialen
Ronde 2 22 april 2024	controle
Ronde 3 7 mei 2024	ophalen materialen

In totaal zijn er drie bezoeken afgelegd aan het plangebied. De bezoekrondes zijn uitgevoerd op 8 april 2024, 22 april 2024 en op 7 mei 2024, zie Tabel 3.

Op basis van de inrichting van het plangebied wordt in het veld bepaald welke locaties de hoogste trefkans hebben voor het vaststellen van de betreffende soorten. Hierbij wordt gelet op de aanwezige geschikte biotopen, foerageergebieden, lijnvormige structuren als watergangen, takkenrillen en randen van bosschages, passagepunten (wissels) en plaatsen met veel dekking. Bij het uitzetten van het materiaal wordt daarnaast ook altijd lokvoer geplaatst, zoals sardines uit blik.

Tijdens een tweede bezoek worden de onderzoeksmaterialen gecontroleerd op functionaliteit. Hierbij worden (indien nodig) batterijen en geheugenkaartjes van de camera vervangen. Eventueel kan er bij dit bezoek ingegrepen worden als de camera scheef hangt of de sensor te vaak los geactiveerd wordt door bijvoorbeeld zonlicht, schaduwen of bewegende vegetatie.

Cameraval (archieffoto's G&G).

Bij de derde ronde wordt het onderzoeksmateriaal opgehaald, waarna het beeldmateriaal tijdens een bureaustudie geanalyseerd worden. Het materiaal heeft in totaal 29 dagen uitgestaan in het veld.

Tijdens alle veldbezoeken in het plangebied is daarnaast gericht gezocht naar sporen die duiden op de aanwezigheid van marterachtigen zoals prenten, prooiresten, uitwerpselen en latrines. Met deze aanvullende waarnemingen kan mogelijk een beter beeld worden verkregen van de aanwezigheid en het terreingebruik door marterachtigen.

Hieronder wordt kort de werking van de verschillende vangtechnieken toegelicht.

Cameraval

De cameravallen zijn voorzien van een sensor die reageert op de combinatie van warmte en beweging. Als er een warmbloedig dier (bijvoorbeeld een zoogdier of vogel) voor de camera beweegt, begint deze met opnemen. Overdag zijn de beelden in kleur, en 's-nachts of bij te weinig licht schakelt de camera automatisch over naar een infrarood beeld. De camera maakt hierbij geen geluid en de infrarood lampjes zijn niet te zien door de dieren, waardoor de dieren niet afgeschrikt kunnen worden. De dieren blijven zich daarom natuurlijk gedragen. Als lokvoer is een blikje sardines gebruikt.

De gebruikte losse cameraval is van het type Bushnell NatureView HD Cam, model 119740. Deze camera heeft een reactie snelheid van 0,2 seconden.

Deze methode is geschikt voor alle marterachtigen zoals Wezel, Hermelijn, Bunzing, Boommarter en Steenmarter.

Struikrover

De struikrover is een combinatie van een lokmiddel en een cameraval. Het is een korte PVC buis waarin een wildcamera is geplaatst met als lokmiddel een blikje sardines. Hiermee kunnen alle aanwezige marterachtigen in een gebied worden vastgesteld.

De gebruikte camera in de struikrover is een Bushnell Trophy Cam HD model: 119874. Deze camera heeft een reactie snelheid van 0,2 seconden.

Deze methode is geschikt voor alle marterachtigen (zoals Wezel, Hermelijn, Bunzing, Boommarter en Steenmarter).

Een struikrover (archieffoto's G&G).

3 Resultaten broedvogels

3.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

3.1.1 Nestenscan

Tijdens de onderzoekrondes werden er in totaal vier grote nesten of middelgrote nesten aangetroffen; twee eksternesten in het noorden van het plangebied, één onbekend groot nest in het zuiden van het plangebied en een middelgroot nest nabij het bedrijventerrein. Eén eksternest was ten tijde van het onderzoek bezet door Eksters. Het onbekende grote nest bleek in gebruik te zijn door een Zwarte Kraai. Er werden geen sporen van roofvogels of uilen waargenomen bij deze nesten.

3.1.2 Ransuil

Tijdens de bezoekerondes werd éénmaal een Ransuil met zekerheid waargenomen. Dit betrof een langs vliegend exemplaar (op 18 mei 2024) zonder binding met het plangebied of de nesten.

Daarnaast werd er een uil waargenomen in de avondronde van 18 juni 2024. Deze uil kwam aanvliegen vanuit de richting van het Brainpark, wat ten noordwesten van het plangebied ligt. Dit betrof een hoog overvliegende uil zonder binding met het plangebied. De uil vloog in zuidelijke richting en kon door de grote afstand niet op soort worden herkend.

Groot nest op begraafplaats bezet door Zwarte kraai.

Eksternest in wilg langs fietspad bezet door Ekster.

Eksternest in dichte Meidoorn langs fietspad.

3.1.3 Buizerd, Boomvalk en Sperwer

Sperwer en Boomvalk werden niet waargenomen in of rond het plangebied. De Buizerd werd wél tweemaal waargenomen boven het plangebied, namelijk eenmaal overvliegend en eenmaal cirkelend boven de begraafplaats. De waarnemingen zijn gegaan tijdens de nestscan op 27 maart 2024 en tijdens het bezoek op 8 april 2024. De Buizerd maakte mogelijk gebruik van het plangebied als jachtterrein. Beide waarnemingen betroffen individuen zonder aantoonbare binding met het plangebied.

Een kaart van de waarnemingen van roofvogels en uilen en de locaties van de gecontroleerde nesten in te vinden in de bijlage.

4 Resultaten vleermuizen

In het plangebied zijn twee soorten vleermuizen vastgesteld. In Tabel 4 worden de soorten en bijbehorende indicaties van de aantallen en gebruiksfuncties weergegeven.

Tabel 4.

Vastgestelde soorten vleermuizen met bijbehorende indicatie van de aantallen en gebruiksfuncties binnen het plangebied.

Soort	Aantal (indicatie)	Aantal verblijven	Foeragerend	Vliegroute
Gewone dwergvleermuis	enkele	geen	ja	nee
Ruige dwergvleermuis	1	geen	nee	nee

De relevante verspreidingskaart van de aangetroffen vleermuizen is zichtbaar in Bijlage 1.

Er werden overvliegende en foeragerende vleermuizen waargenomen. Verblijfplaatsen in bomen zijn niet vastgesteld binnen het plangebied.

Per soort wordt hieronder het voorkomen van de aangetroffen vleermuizen in het plangebied kort toegelicht en wordt de leefwijze van de waargenomen vleermuizen in Nederland geschetst.

4.1 Gewone dwergvleermuis

De begroeiing, wateren en luwe terreindelen binnen het plangebied werden gedurende de onderzoeksperiode regelmatig gebruikt door foeragerende vleermuizen. Soms waren dieren langere tijd aanwezig, namelijk 15 tot 30 minuten, of gedurende de hele onderzoeksrunde.

Gedurende de laatste ronde, op 25 juni, werden zes foeragerende Gewone dwergvleermuizen aangetroffen boven het water in het noorden van het onderzoeksgebied (buiten het plangebied).

Verder werd verspreid over het gehele onderzoeksgebied, boven het water, boven de sloot en tussen de bomen en bosschages in het midden de Gewone dwergvleermuis foeragerend aangetroffen. De dichtheden waren meestal laag, met minimaal één tot maximaal vijf individuen.

Gezien de aanwezige foerageermogelijkheden buiten het plangebied en de grootte van het plangebied ten opzichte van (geschiktere) gebieden in de omgeving daarvan, is het plangebied wat betreft foerageergebied geen 'essentieel' deel van het leefgebied van de Gewone dwergvleermuis.

Er werden geen bijzondere gerichte verplaatsingen opgemerkt van Gewone dwergvleermuis die zouden kunnen wijzen op een belangrijke vliegroute.

Algemeen

De Gewone dwergvleermuis is veruit de meest verspreide en talrijkste vleermuissoort in Nederland. Deze soort verblijft hoofdzakelijk in gebouwen. Gedurende het hele jaar worden vooral van buiten toegankelijke spouwmuren en besloten ruimtes achter betimmeringen, daklijsten en dakpannen gebruikt.

Nachtelijk zwermgedrag rond een verblijfplaats gedurende het voorjaar en zomer duidt op de aanwezigheid van kraamkolonie.

Door de verborgen leefwijze gedurende de winterperiode zijn overwinterende dieren, die zich dan meestal in kleinere groepen ophouden, vaak onvindbaar. Een sterke aanwijzing voor dergelijke winterverblijven is het voorkomen van zogenaamde middernacht-zwermactiviteit in de periode augustus tot medio september.

Daarnaast is gedurende de baltperiode in de nazomer en herfst sprake van paargezelschappen die rond paarverblijfplaatsen kunnen worden waargenomen. Sociaal roepende vleermuizen worden ook vaak vliegend waargenomen verder weg van hun verblijfplaats en zijn in veel gevallen niet direct aan een paarverblijfplaats te koppelen.

Foerageergebieden bevinden zich overwegend in besloten tot halfopen landschap binnen enkele kilometers van de verblijfplaatsen. Het foerageergebied wordt via vaste, veelal beschutte vliegroutes bereikt, zoals bomenlanen, watergangen of langs bebouwing.

4.2 Ruige dwergvleermuis

In het plangebied werd de Ruige dwergvleermuis eenmaal waargenomen binnen het onderzoeksgebied. De soort werd alleen langsvliegend gezien zonder dat aanwijzingen werden verkregen dat de vleermuis binding had met het plangebied. Deze waarneming kan wel duiden op een (klein) gedeelte van een vliegroute.

De waarneming werd gedaan aan de oostkant van het plangebied, boven de sloot. Het betrof dus één voorbijvliegend individu. Deze waarneming werd gedaan tijdens de tweede onderzoeksrunde in 2023, op 15 september.

Vanwege het beperkte gebruik van het plangebied en omdat geen waarnemingen werden gedaan die duiden op belangrijk binding van de soort aan het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart opgenomen.

Algemeen

De Ruige dwergvleermuis is een algemene soort in Nederland, met name ten noorden van de grote rivieren. De soort gebruikt zeer uiteenlopende (vaak tijdelijke) verblijfplaatsen, zoals boomholten, spleten tussen boomschors, nestkasten, spouwmuren en kelders.

Hoewel de soort in Nederland jaarrond aanwezig is, bevinden kraamkolonies zich vooral in Noord- en Oost-Europa. In Nederland is slechts eenmaal een kraamkolonie aangetroffen. De hoogste aantallen worden waargenomen in het najaar en de herfst. Tussen augustus en september trekken de dieren uit Midden- en Oost Europa richting het zuidwesten om onder andere in Nederland te paren en overwinteren. Bij deze jaarlijkse migratie worden afstanden tot 2000 kilometer afgelegd.

Foerageer- en leefgebied zijn zeer divers, maar de hoogste dichtheden bevinden zich in bossen en lommerrijke gebieden. Net als de Gewone dwergvleermuis maakt de Ruige dwergvleermuis gebruik van beschutte landschapslijnen als vliegroute tussen verblijven en foerageergebieden.

5 Resultaten Steenmarter

5.1 Steenmarter

In het plangebied is meerdere malen een Steenmarter waargenomen. In één nacht zijn meerdere beelden gemaakt van twee Steenmarters tegelijkertijd.

In Tabel 3 staan alle Steenmarter waarnemingen genoteerd. De waarnemingen staan gegroepeerd per nacht. In totaal zijn in negen nachten één of twee Steenmarters voor de camera verschenen.

Gezien het frequente voorkomen van Steenmarter binnen het plangebied binnen de 29 dagen onderzoek kan het plangebied gezien worden als een stuk essentieel deel van het leefgebied van Steenmarter.

Naast de waarnemingen op cameravallen zijn ook keutels gevonden die waarschijnlijk van Steenmarter afkomstig zijn. De keutels zijn gevonden op enkele stenen bielzen afkomstig van een graf.

Bij een tweede gevonden keutel is te zien dat resten van een muis aanwezig zijn in de keutel (knaagtanden). De stenen bielzen waar de keutels op gevonden zijn lagen naast het met bramen overwoekerde schuurtje.

Twee keutels waarschijnlijk afkomstig van Steenmarter, gevonden op 27 maart 2024.

Keutel van waarschijnlijk een Steenmarter met een knaagtand van een muis.

Tabel 5.

Waarnemingen van Steenmarter binnen het plangebied (op camera1 zijn geen Steenmarters vastgelegd).

nacht	Camera 2 (cameraval)	Camera 3 (cameraval)
1	09-04-2024, 05:27 u (2ex), 05,38 u en 05:52 u	
2	09-04-2024, 23:30 u en 23:31 u 10-04-2024, 03:28 u en 06:11 u	09-04-2024, 21:05u 09-04-2024, 23:34u en 23:39u 10-04-2024, 06:40 u
3		16-04-2024, 02:33 u
4	18-04-2024, 04:44 u	
5	19-04-2024, 01:40 u	
6	19-04-2024, 21:43 u	
7	21-04-2024, 01:45 u en 03:30 u	
8	27-04-2024, 10:55 u (bij daglicht)	
9	27-04-2024, 20:59 u en 21:00 u	

Een groot deel van het plangebied bestaat uit gras/ruigte. Aan de rand van het plangebied tegen de begraafplaats liggen materialen zoals takken, stronken. In de hoek van het plangebied ligt een ingestorte schuur die overwoekerd is door bramen. Mogelijk dat de Steenmarters deze vervallen schuur gebruiken in hun leefgebied als verblijfplaats. De locatie van de schuur en de waarnemingen zijn ingetekend op een kaart in de bijlage.

Steenmarter voor camera 2.

Enkele beelden van Steenmarter gemaakt tijdens het onderzoek. Op de foto linksboven staan 2 exemplaren.

5.2 Overige (zoog)dieren

Op de cameraval en de struikrovers zijn verschillende diersoorten vastgelegd. In Tabel 6 is een overzicht gemaakt welke dieren voor de camera zijn verschenen. Het aantal foto's dat gemaakt is van een bepaald dier geeft een indicatie van de hoeveelheid activiteit van die betreffende soort in het plangebied. Het aantal waarnemingen geeft geen indicatie over het aantal individuen van de soorten binnen het plangebied omdat de kans bestaat op dubbeltellingen.

Bruine rat in plangebied op camera.

Tabel 6.
Overzicht van
vastgelegde soorten
tijdens de
onderzoeksperiode.

	Camera1 (struikrover)	Camera2 (cameraval)	Camera3 (cameraval)
Zoogdieren:			
Bosmuis / muis	385	1152	259
Bruine rat	175	117	7
Steenmarter	0	39	6
Vogels:			
Fazant	0	62	110
Grauwe gans	3	0	102
Heggenmus	0	54	0
Koolmees	0	1	0
Merel	0	9	0
Roodborst	0	109	4
Wilde eend	0	0	13
Zanglijster	0	16	5
Zwart kop	0	3	0
Vogel onbekend	0	0	1
Overig:			
Huiskat	6	7	98

Fazant (vrouw).

Grauwe gans met pullen.

Zanglijster.

Paartje Wilde eend.

6 Effectbeoordeling en maatregelen

De aanwezigheid van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, vleermuizen of Steenmarter in het plangebied of de directe omgeving daarvan kan van invloed zijn op de verdere procedure. De effecten die kunnen optreden bij de geplande werkzaamheden worden hieronder beschreven. Voorts zal worden aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om effecten te voorkomen of te minimaliseren.

6.1 Roofvogels en uilen

Er zijn waarneming gedaan van (Rans)uil en Buizerd binnen of nabij het plangebied. Er is een langsvliegende Ransuil waargenomen langs het fietspad en een overvliegende uil welke werd waargenomen, kwam overvliegen vanuit de richting van het Brainpark, ten noorden van het plangebied. In het Kralingsebos, wat ten noorden van het plangebied ligt, zijn meerdere waarnemingen en broedlocaties bekend van Ransuil, Buizerd en Sperwer (NDFF, 2014-2024). Er zijn geen nestplaatsen vastgesteld binnen het plangebied. Ook in de directe omgeving van het plangebied zijn geen broedende roofvogels of uilen vastgesteld. Omdat geen nestplaatsen en geen regelmatig gebruik als leefgebied werd vastgesteld, kunnen daarom geen negatieve gevolgen zijn door de plannen voor de roofvogels en uilen.

6.2 Vleermuizen

Foerageergebied

De aantallen vleermuizen die zijn waargenomen binnen het plangebied zijn laag. Het foerageergebied van Gewone dwergvleermuizen binnen het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foerageergebied en is geen 'essentieel' deel van het leefgebied. Gewone dwergvleermuizen zijn opportunistisch en kunnen veel typen gebieden gebruiken als jacht gebied, deze soort kan derhalve uitwijken.

Na oplevering van de plannen zal vanwege de ontwikkelde begroeiing en gerealiseerde bebouwing de beschutting toenemen en zal het terrein geschikt blijven voor foeragerende vleermuizen. De tijdelijke achteruitgang van foerageermogelijkheden is vanwege de grootte van het plangebied zeer beperkt en kan opgevangen worden omdat vleermuizen kunnen uitwijken naar vergelijkbaar en beter foerageergebied in de omgeving.

Vliegroutes

Tijdens het onderzoek werd geen vliegroute vastgesteld voor vleermuizen. De watergangen binnen het plangebied worden gebruikt als foerageergebied. De waarneming van één langsvliegende

Ruige dwergvleermuis geeft geen indicatie voor een essentiële vliegroute voor deze soort.

Er kunnen daarom geen negatieve gevolgen zijn door de plannen voor aanwezige vleermuizen.

6.3 Steenmarter

Een deel van het plangebied maakt deel van uit het essentieel leefgebied van de Steenmarter. Het gaat dan om het deel met de opgeslagen materialen zoals takken en stronken en de ingestorte schuur die overwoekerd is met bramen. Mogelijk gebruikt de Steenmarter de overwoekerde schuur ook als verblijfplaats.

De mogelijke verblijfplaats en het essentieel leefgebied van de Steenmarter zal door de werkzaamheden beschadigd of vernield worden. Steenmarter kan tevens verstoord worden door het uit te voeren werk. Er dient derhalve een vergunning te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'activiteitenplan' mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

6.4 Overige broedvogels

In het plangebied zijn geen vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig. In het plangebied kunnen wel vogelsoorten met niet-jaarrond beschermde nesten tot broeden komen. Er zijn ook enkele broedgevallen waargenomen zoals van meerdere nesten van Grauwe gans, Meerkoet, Ekster en Zwarte kraai. Ekster en Zwarte kraai zijn categorie-5-soorten, wat inhoudt dat hun nesten wél jaarrond beschermd zijn wanneer er niet voldoende uitwijkmogelijkheid is. In dit geval is er genoeg uitwijkmogelijkheid voor deze soorten, dus de nesten vallen niet onder jaarrond bescherming.

De aangetroffen vogelnesten kunnen worden verstoord of vernield bij ecologisch gevoelige werkzaamheden zoals diverse graafwerkzaamheden, het verwijderen van de vegetatieve toplaag en het kappen en rooien van bomen en struiken.

Men dient deze activiteiten waarbij nesten verstoord of vernield kunnen worden daarom buiten het broedseizoen plaats te doen vinden, dus niet van grofweg 15 maart tot 15 juli. Deze periode is afhankelijk van bijvoorbeeld het weer en de betrokken soorten. Als onverhoopt buiten deze periode vogels broedend aanwezig zijn, dienen werkzaamheden plaatselijk te worden uitgesteld.

Wanneer toch in het broedseizoen gewerkt gaat worden is het mogelijk, voorafgaand aan het broedseizoen of voorafgaand aan de vestiging van broedvogels, het plangebied ongeschikt te maken als (nog) geen nesten aanwezig zijn.

7

Zorgplicht

Voor alle in het wild levende soorten en hun leefomgeving geldt de *algemene zorgplicht* (zie Bijlage 5.1.1). Voor soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn en vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, nationaal beschermde soorten en voor soorten die opgenomen zijn op de Rode lijsten, geldt de *specifieke zorgplicht*. Ook natuurlijke habitats of belangrijke leefgebieden van deze soorten vallen onder de specifieke zorgplicht (zie Bijlage 5.1.1).

In het plangebied vastgestelde soorten die vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en nationaal beschermde soorten worden besproken in hoofdstuk 3, hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5. Daarnaast kunnen mogelijk soorten in het plangebied voorkomen welke genoemd worden op de Rode Lijsten. Aangezien natuurlijke habitats en belangrijke leefgebieden voor deze soorten ook vallen onder de specifieke zorgplicht en deze onder de geplande werkzaamheden mogelijk worden aangetast, wordt hier ook rekening mee gehouden bij de hieronder beschreven maatregelen.

Met behulp van passende preventieve maatregelen in het plangebied kunnen negatieve gevolgen voor soorten worden voorkomen of beperkt:

- ♣ Alle aanwezige vegetatie of bodemmateriaal moet gefaseerd verwijderd worden. Dit geeft bodembewonende dieren de kans om het plangebied te ontvluchten en een alternatief leefgebied te benutten in de (directe) omgeving.
- ♣ Groenvoorzieningen moeten tijdens de werkzaamheden en het (tijdelijk) opslaan van machines en materialen zoveel mogelijk worden ontzien. Bij het werk kunnen zo klein mogelijke werkbreedtes gebruikt worden. Tevens kan men steeds dezelfde bouwwegen en paden voor zowel vervoer, aanvoer en afvoer gebruiken.
- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden moet richting te behouden leefgebied van fauna gewerkt worden zodat dieren niet ingesloten raken en een grotere kans hebben het werkgebied te ontvluchten. Om negatieve effecten voor grondgebonden fauna te verminderen kan de vegetatie eerst 10 centimeter worden afgemaaid waarna het perceel een nacht met rust gelaten wordt voordat de vegetatie volledig verwijderd wordt.
- ♣ Het verwijderen van groenvoorzieningen kan zoveel mogelijk beperkt worden en na de werkzaamheden kan de vegetatie op vergelijkbare wijze met dezelfde soorten aangeplant worden, op dezelfde locaties als waar groenvoorzieningen verwijderd worden. Bij werkzaamheden rondom groenvoorzieningen moet een zo smal mogelijke werkbreedte aangehouden worden.

- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden kan zoveel mogelijk van bestaande paden gebruik gemaakt worden of kunnen nieuw gecreëerde paden herhaaldelijk gebruikt worden om insporing en potentiële verstoring van dieren en planten te beperken.
- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden kan zodanig gewerkt worden dat de meest gevoelige periodes van te verwachten soorten (vooral voortplantings- en winterrustperiodes) vermeden worden.
- ♣ Bij de werkzaamheden moet voorkomen worden dat 's nachts met sterke bouwverlichting wordt gewerkt om verstoring van nacht-actieve fauna te beperken.
- ♣ Om schade aan vissen en amfibieën te beperken moeten de werkzaamheden aan wateren en oevers zoveel mogelijk worden uitgevoerd in de periode augustus tot en met oktober in verband met de voortplantings- en winterrustperiode van deze soorten.

8 Conclusies en aanbevelingen

Tijdens de inventarisatie zijn de Buizerd, Ransuil, Steenmarter en twee soorten vleermuizen aangetroffen (zie Tabel 7).

Tabel 7.

Aangetroffen beschermde soorten met vastgestelde gebruiksfuncties binnen het plangebied.

Vogels					
	Aanwezig	Verblijf	Essentieel leefgebied		
Buizerd	ja	nee	nee		
Sperwer	nee	nee	nee		
Ransuil	ja	nee	nee		
Boomvalk	nee	nee	nee		
Vleermuizen					
	waargenomen	Foerageergebied	Essentieel foerageergebied	Vliegrouete	Essentiële vliegrouete
Gewone dwergvleermuis	ja	ja	nee	nee	nee
Ruige dwergvleermuis	ja.	nee	nee	nee	nee
Grondgebonden zoogdieren					
	Aanwezig	Verblijf	Essentieel leefgebied		
Steenmarter	Ja (2 exemplaren)	Mogelijk (overwoekerde ingestorte schuur	Ja (schuur en het deel met opgeslagen materialen)		

- ♣ In het plangebied komen geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels voor. In het plangebied komen wél categorie 5 broedvogels voor. Door voldoende uitwijkmogelijkheid voor deze soorten, vallen de aangetroffen nesten niet onder jaarrond bescherming. Voor deze aanwezige broedvogels dienen werkzaamheden waarbij de nesten vernield of verstoord kunnen worden, buiten het broedseizoen plaats te vinden. Een vergunning

is voor broedvogels dan niet nodig. Het broedseizoen duurt ruwweg van half maart tot eind juli.

- ♣ In het plangebied zijn alleen overvliegende en foeragerende vleermuizen waargenomen.
- ♣ Het foerageergebied voor vleermuizen binnen het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foerageergebied en is geen 'essentieel' deel van het leefgebied. De vleermuizen kunnen derhalve uitwijken.
- ♣ Vanwege het ontbreken van verblijfplaatsen van vleermuizen en/of andere beschermde gebruiksfuncties die in betekenende mate worden aangetast, is het niet nodig een vergunning aan te vragen in het kader van Ow voor vleermuizen.
- ♣ In het plangebied kunnen broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten voorkomen. Voor de verwachte aanwezige broedvogels dienen werkzaamheden waarbij nesten vernield of verstoord kunnen worden, buiten het broedseizoen plaats te vinden. Een vergunning is voor broedvogels dan niet nodig. Het broedseizoen loopt ruwweg van half maart tot half juli.
- ♣ Een deel van het plangebied maakt deel van uit het essentieel leefgebied van de Steenmarter. Het gaat dan om het deel met de opgeslagen materialen zoals takken en stronken en de ingestorte schuur die overwoekerd is met bramen. Mogelijk gebruikt de Steenmarter de overwoekerde schuur ook als verblijfplaats. De mogelijke verblijfplaats en het essentieel leefgebied van de Steenmarter zal door de werkzaamheden beschadigd of vernield worden. Steenmarter kan tevens verstoord worden door het uit te voeren werk. Er dient een vergunning te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'activiteitenplan' mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.
- ♣ Teneinde het naleven van de algemene en specifieke zorgplicht voor kwetsbare en bedreigde soorten kan men gebruikmaken van genoemde passende preventieve maatregelen (zie hoofdstuk 7).

9

Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

- WISMEIJER, H., 2002. *Zoogdieren van Europa*. ANWB bv/ TIRION Uitgevers bv, Baarn.
- VLEERMUISVAKBERAAD NETWERK GROENE BUREAUS, ZOOGDIERVERENIGING, 2021. *Vleermuisprotocol 2021*, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.
- TWISK, P., A. VAN DIEPENBEEK & J.P. BEKKER, 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- SIERDSEMA, HENK, 1995. *Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen*. SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. Staatsbosbeheerrapport 1995-1.
- MENGERS, R, 2022. *Toepad te Rotterdam. Toetsing in het kader van de natuurwetgeving*. G&G-rapport QS2022-240. Van der Goes en Groot, Alkmaar/Kwintsheul.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- LA HAYE, M., V. DIJKSTRA, K VAN VEEN, S. WESTRA, Y. LIEFTING, 2022. *NEM Verspreidingsonderzoek Marters: inventariseren met cameravallen*, Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- KWAK, R. VAN, BEUSEKOM, R. VAN, FOPPEN, R., LOUWE KOOIJMANS, J. & DE PATER, K. 2018. *Bedreigde vogels van Nederland. Vogels van de Rode Lijst in hun leefgebied*. KNNV uitgeverij, Zeist.
- KAPTEYN, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
- HUSTINGS F., BORGGREVE C., VAN TURNHOUT C. & THISSEN J. 2004. *Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria*. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- GRIMMBERGER, E., 2001. *Gids van de Vleermuizen van Europa*. Tirion uitgevers B.V., Baarn.
- DIJK A.J. VAN & A. BOELE, 2011. *Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- DIETZ, C., A. KIEFFER, 2017. *Veldgids Vleermuizen van Europa*. KNNV Uitgeverij. Zeist.

- BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. 3^e herziene druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- BRIGGS, B. & D. KING, 1998. *The Bat Detective. A fieldguide for bat detection*. Stag Electronics, West Sussex.
- BIJLSMA, R.G., HUSTINGS F. & C.J. CAMPHUYSEN, 2001. *Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2)*. GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- BARATAUD, M., Y. TUPINIER, H. LIMPENS & A.C. BETAIN, 2015. *Acoustic Ecology of European Bats. Biotope editions, Publications scientifiques du muséum*. ISBN 9782366621440.

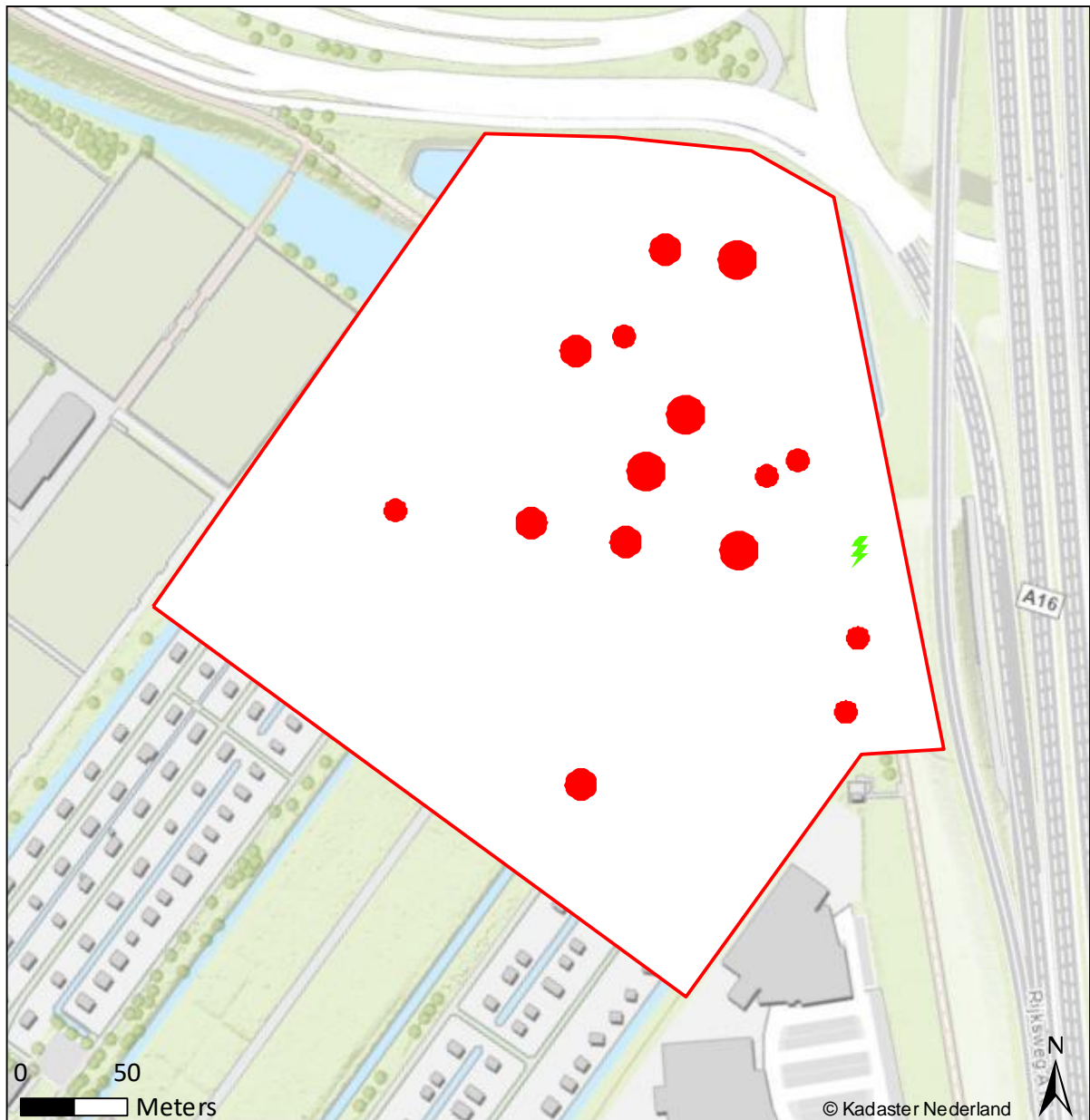
10 Bijlagen

Bijlage 1	Kaart uitgezette materialen t.b.v. onderzoek naar Steenmarter
Bijlage 2	Verspreidingskaart vleermuizen
Bijlage 3	Kaart waarnemingen roofvogels en uilen
Bijlage 4	Verspreidingskaart Steenmarter
Bijlage 5	Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1 Kaart uitgezette materialen t.b.v. onderzoek naar Steenmarter

Bijlage 2 Verspreidingskaart vleermuizen

Vleermuizen Rotterdam Toepad

Verspreidingskaart 2024

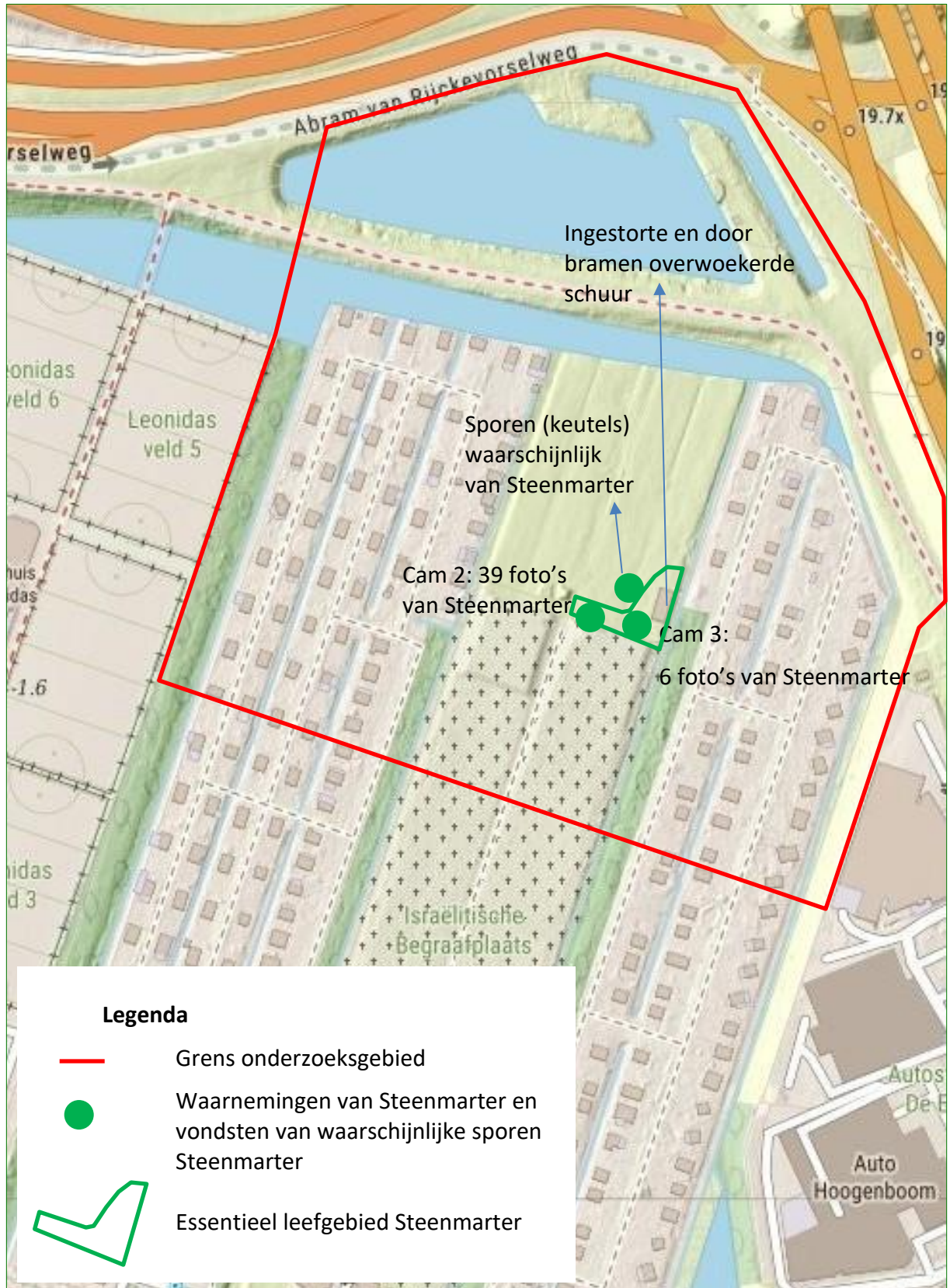

	Gewone dwergvleermuis		Watervleermuis				1
	Laatvlieger		Baardvleermuis				2-5
	Ruige dwergvleermuis		Langsvliegend				6-10
	Rosse vleermuis		Foeragerend				11-25
	Gewone grootoorvleermuis		Foer. + sociaal gedrag				>25
	Meervleermuis						>25

Bijlage 3 Kaart waarnemingen roofvogels en uilen

Bijlage 4 Verspreidingskaart Steenmarter

Bijlage 5 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 5.1 Omgevingswet (Ow)

De Omgevingswet (Ow) is het nationale wettelijke kader waarin onder andere de Wet natuurbescherming (Wnb) is opgenomen. De Wnb op haar beurt is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet destijds zijn samengevoegd.

De Ow bundelt alle wetten die gaan over regels met betrekking tot activiteiten in de fysieke leefomgeving, zoals bouw, infrastructuur, natuur, milieu, lucht, water, bodem en cultureel erfgoed.

In de Ow is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming, die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrictlijn (HRL) en Vogelrichtlijn (VRL). De basisregels zoals de doelen van de wet, de algemene zorgplicht, regels van zogenaamde kerninstrumenten, vergunningplicht, verantwoordelijkheden en taken van bevoegde gezagen, bevoegdheidsverdeling en overige instructieregels, staan allemaal in de Ow.

De doelstellingen van de Ow baseren zich op de erkenning van de intrinsieke waarde van de natuur. Vanwege deze intrinsieke waarde is de wet gericht op het in stand houden en bereiken van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving en een hoge omgevingskwaliteit. Een andere doelstelling van de Ow is het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de vergunningsverlening en handhaving.

Het stelsel Ow bestaat uit een algemene wettekst (de Ow zelf) dat per procesonderdeel nader is uitgewerkt in Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's), zogenaamde uitvoeringswetten, en de Omgevingsregeling.

Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's)

In het stelsel Ow staat de regelgeving uitgewerkt in vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's). Deze zijn:

- ♣ Besluit activiteiten leefomgeving (Bal); hierin staan de algemene regels voor Natura 2000- en flora- en fauna-activiteiten waaronder de vergunningplicht (voor overheden en initiatiefnemers) en de regels voor de aanwijzing van vergunningsvrije gevallen en mogelijkheden voor maatwerk.
- ♣ Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl); hierin staat de uitwerking van algemene regels voor bouwwerken die rechtstreeks werken,

eveneens voor initiatiefnemers en overheden. Het Bbl is de vervanger van het Bouwbesluit.

- ♣ Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) bevat de uitwerking van normen en instructieregels voor bestuursorganen, waaronder de kaders voor vergunningverlening, zoals beoordelingsregels.
- ♣ Omgevingsbesluit (Ob); hierin staan regels voor initiatiefnemers en bestuursorganen, onder meer met betrekking tot bevoegdheden, totstandkomingsprocedures en handhabingsbepalingen.

De Omgevingsregeling (Or) bestaat naast de AMvB's voor de uitwerking van de administratieve en technische regels. Het invoeringsbesluit regelt het overgangsrecht, wijzigingen in bestaande besluiten en aanpassingen van de AMvB's.

Bijlage 5.1.1 Zorgplicht

Algemene zorgplicht

De algemene zorgplicht in de Ow is een brede zorgplicht en geldt voor de gehele fysieke leefomgeving (afdeling 1.3 Ow & art. 1.6 en 1.7). 'Een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn activiteit of het nalaten ervan nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving, is verplicht om deze gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken dan wel de activiteit achterwege te laten.' De algemene zorgplicht is in principe altijd van toepassing, tenzij een specifieke zorgplicht (art. 1.8 Ow en art. 11.6 Bal) is opgenomen voor een bepaalde activiteit in de Ow.

Specifieke zorgplicht flora en fauna

De specifieke zorgplicht staat uitgewerkt in het Bal (art. 11.6) en onder diverse artikelen in het Bbl. De specifieke zorgplicht kent een andere reikwijdte dan de algemene zorgplicht. Alle activiteiten die door het verrichten, of juist nalaten hiervan, negatieve gevolgen kunnen hebben op de fysieke leefomgeving zijn verboden volgens de Ow (art. 1.7a, zie ook art. 11.27 Bal). De activiteiten waar het hier over gaat zijn nader begrensd, ook ter uitvoering van de richtlijn milieustrafrecht (art. 1.3 Ob). Hierin staat onder andere het verbod op het in lucht, bodem of water brengen van trillingen, geluid, stoffen of warmte die gevolgen voor natuur of landschappen kunnen hebben. Ook staat hierin het verbod om beschermde natuur of landschappen te verwaarlozen met aanzienlijke gevolgen.

De specifieke zorgplicht is van toepassing wanneer er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van specifieke soorten, welke van nature in Nederland voorkomen, die kwetsbaar of bedreigd zijn en vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, nationaal beschermde soorten en soorten die opgenomen zijn op de (nationale) Rode lijsten. Ook natuurlijke habitats of belangrijke leefgebieden van deze soorten vallen onder de specifieke zorgplicht.

Als deze aanwijzingen er zijn, moet worden vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor deze soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rust- of groeiplaatsen en hun eieren.

Zijn nadelige gevolgen niet uit te sluiten, dan wordt gevraagd om na te gaan welke nadelige gevolgen kunnen optreden en passende preventieve maatregelen te nemen, de activiteit te staken, of, als dat niet kan, passende herstelmaatregelen te nemen.

Mochten de zorgplichtbepalingen niet helder genoeg zijn, dan staat het aan bevoegd gezag vrij om middels maatwerkregels (art. 11.29 Bal) of maatwerkvoorschriften (art. 11.31 Bal) deze te verduidelijken. Bijvoorbeeld door het opnemen van regels in een provinciale Omgevingsverordening of het stellen van een maatwerkvoorschrift of vergunningsvoorschrift.

Bijlage 5.2 Soortbescherming

Onder de Ow geldt een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een flora- en fauna-activiteit, tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Bijlage 5.2.1 Categorieën soortbescherming

Onder de Ow worden bepaalde planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die Europees zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn (Hrl) en soorten genoemd in de Vogelrichtlijn (Vrl). Naast deze Europees beschermde soorten is een extra categorie soorten toegevoegd, de 'andere soorten'. Deze soorten zijn op nationaal niveau beschermd.

Per provincie geldt daarnaast een vierde categorie, de 'vrijgestelde soorten' (art. 3.11). Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van vergunningsplicht bij schadelijke handelingen (zie Bijlage 5.2.2), bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie variëren en is te vinden in Tabel 8.

Tabel 8.

Vrijgestelde soorten per provincie (Rood niet vrijgesteld).

	DR	FL	FR	GL	GR	L	NB	NH	OV	UT	ZH	ZL
Zoogdieren												
Aardmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bunzing	+		+		+	+				+	+	
Dwergmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dwergspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eekhoorn						+ ¹						
Egel	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+
Gewone bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Haas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Hermelijn	+		+		+	+				+	+	
Huisspitsmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konijn	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ondergrondse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ree	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rosse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Steenmarter						+ ²						
Tweekleurige bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Veldmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wezel	+		+		+	+				+	+	
Wild zwijn							+					
Woelrat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Amfibieën en reptielen												
Bruine Kikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gewone pad	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hazelworm						+ ³						
Kleine watersalamander	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Levendbarende hagedis						+ ⁴						
Meerkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bastaardkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*: algemene vrijstelling wanneer soorten zich in/op gebouwen en bijhorende erven bevinden

+¹:geldt in de periode maart-april en juli t/m november+²:geldt in de periode 15 augustus t/m februari+³:geldt in de periode juli t/m september+⁴:geldt in de periode 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage 5.2.2 Schadelijke handelingen

De Ow bepaalt dat de volgende zaken verboden zijn (zie art. 3.1, 3.5 en 3.10):

- ♣ Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren genoemd in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen.¹
- ♣ Het is verboden dieren genoemd in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
- ♣ Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
- ♣ Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
- ♣ Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Omgevingsvergunning

Daarnaast geldt er een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een flora- en fauna-activiteit of een Natura 2000-activiteit (zie Bijlage 5.3.1), tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Indien geen vrijstelling geldt van de vergunningplicht, dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Onderscheid wordt gemaakt in een enkelvoudige vergunningsaanvraag (voor één activiteit) en meervoudige aanvraag (voor meer dan één activiteit), in verband met een verschil in procedure. Een meervoudige aanvraag is van toepassing als sprake is van bijvoorbeeld een flora- en fauna-activiteit én een Natura 2000-activiteit.

De initiatiefnemer kan zelf kiezen tussen los of gelijktijdig aanvragen (art. 5.7 Ow). Er is geen eis met betrekking tot een gelijktijdige aanvraag van onlosmakelijke activiteiten. Het bevoegd gezag heeft evenwel de verplichting om de aanvrager te informeren over andere vergunningplichtige activiteiten, voor zover in te schatten door het bevoegd gezag.

¹Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.

Bijlage 5.2.3 Vergunningsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals realisatie, sloop of renovatie van bebouwing, kappen van bomen, dempen van wateren of schonen van sloten, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermd) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan vergunning voor de Ow verkregen worden.

Als beschermd soorten (zie Bijlage 5.2.1) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én sprake is van mogelijke schadelijke handelingen (zie Bijlage 5.2.2), dan is een omgevingsvergunning vereist, of moet, indien mogelijk, conform artikel 3.31 gewerkt worden met een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode.

De vraag of vergunning kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Bijlage 5.2.4 Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een vergunning belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen vergunning. Als schade niet te voorkomen is, dan dient één van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

- ♣ In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- ♣ In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ Ter bescherming van flora en fauna.

Soorten van de Habitatrichtlijn

- ♣ In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ Ter bescherming van flora en fauna.

Andere soorten

- ♣ In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

- ♣ In het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.
- ♣ Ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.
- ♣ Ter bescherming van flora en fauna.

Bijlage 5.2.5 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen vergunning verleend. Als men verstorende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen vergunning noodzakelijk.

Alleen vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' en zijn daarom jaarrond beschermd. Er zijn vier verschillende categorieën 'broedvogels met jaarrond beschermde nesten', categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina.

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). In de provincies Flevoland, Limburg en Overijssel zijn de lijsten recent aangepast. Soorten kunnen in deze provincies in andere categorieën vallen, of er zijn extra soorten toegevoegd aan de lijsten van deze provincies.

Voor soorten met jaarrond beschermde nesten kan soms, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél een vergunning worden aangevraagd. Een 'omgevingscheck' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een vergunningsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie.

Als de gunstig staat van instandhouding niet in gevaar komt, kan de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Let op! Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf kan het zijn dat zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan moet worden betrokken.

Kader: De algemeen geldende lijst van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en bijbehorende categorie. Deze lijst geldt in de meeste provincies waaronder Noord- en Zuid-Holland. Per provincie kunnen de categorieën verschillen, of zijn soms extra soorten aan de lijst toegevoegd.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in
Buizerd	4	principe jaarrond zijn beschermd met
Gierzwaluw	2	beschermingscategorie:
Grote gele kwikstaart	3	
Havik	4	1 = soorten die ook buiten het
Huismus	2	broedseizoen het nest gebruiken als vaste
Kerkuil	3	rust- of verblijfplaats,
Oehoe	3	2 = koloniebroeders die elk broedseizoen
Ooievaar	3	op dezelfde plaats broeden en die daarin
Ransuil	4	zeer honkvast zijn of afhankelijk van
Roek	2	bebouwing of biotoop,
Slechtvalk	3	3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats
Sperwer	4	broeden en die daarin zeer honkvast zijn of
Steenuil	1	afhankelijk van bebouwing,
Wespendief	4	4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in
Zwarte wouw	4	staat zijn een nest te maken.

Categorie 5-soorten

Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5). Deze soorten keren (zoals ook soorten met jaarrond beschermde nesten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'. Ook deze lijst kan per provincie verschillen, zie het kader hieronder voor soorten die in de meeste gevallen in deze categorie vallen.

Kader: Enkele vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in categorie 5. Per provincie kan het beschermingsniveau verschillen. Sommige soorten vallen alleen onder categorie 5 in bepaalde provincies.

Blauwe reiger	Koolmees
Boerenzwaluw	Kortsnavelboomkruiper
Bonte vliegenvanger	Middelste bonte specht
Boomklever	Oeverzwaluw
Boomkruiper	Pimpelmees
Bosuil	Raaf
Brilduiker	Ringmus
Draaihals	Ruigpootuil
Eidereend	Spreeuw
Ekster	Tapuit
Gekraagde roodstaart	Torenvalk
Glanskop	Tureluur
Grauwe vliegenvanger	Veldleeuwerik
Groene specht	Wulp
Grote bonte specht	Zeearend
Grutto	Zomertortel
Hop	Zwarte kraai
Huiszwaluw	Zwarte mees
IJsvogel	Zwarte roodstaart
Kleine bonte specht	Zwarte specht
Kleine vliegenvanger	

Bijlage 5.2.6 Gedragscodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode, hoeft bij werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (art. 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) en andere soorten (art. 3.10) geen vergunning te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt met deze gedragscode (art. 3.31). De bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. De relevante soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld.

Bijlage 5.2.7 Flora- en fauna-activiteit

Een 'flora- en fauna-activiteit' is een 'activiteit met mogelijke nadelige gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten' (art 1.1 Ow). Er is sprake van een 'flora- en fauna-activiteit' wanneer sprake is van mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levend dieren of planten, ongeacht of deze soorten beschermd zijn krachtens de Ow. Deze regel geldt dus niet voor soorten die buiten het natuurlijk verspreidingsgebied voorkomen of exoten, tenzij specifiek vermeld.

Wanneer sprake is van een flora- en fauna-activiteit, dient rekening te worden gehouden met de specifieke zorgplicht (zie Bijlage 5.1.1).

Daarnaast zijn Huismuis, Bosmuis, Veldmuis, Bruine rat, Huisspitsmuis en Mol buiten beschermde gebieden in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden (art. 3.10).

Bijlage 5.3 Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming in de Ow bestaat uit een beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden, regels voor de aanwijzing en bescherming van het Natuurnetwerk Nederland en bijzondere natuurgebieden en landschappen.

Onder de Ow geldt een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een Natura 2000-activiteit, tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Een Natura 2000-activiteit is een activiteit waarbij kans is op een significant gevolg voor een Natura 2000-gebied en is daarmee vergunningplichtig.

Bijlage 5.3.1 Natura 2000

Nederland en andere EU-lidstaten hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

<https://www.natura2000.nl/>

Voortoets

Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze Voortoets blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een 'passende beoordeling'. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend. Als uit de 'Voortoets' blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, beoordeelt het bevoegd gezag of deze negatieve gevolgen in het licht van de instandhoudings-doelstellingen aanvaardbaar zijn.

Externe werking

Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000-gebieden is de 'externe werking'. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura 2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Aangetoond moet worden dat geen negatieve gevolgen mogelijk kunnen zijn op Natura 2000-gebieden.

Specifieke zorgplicht Natura 2000

In de Ow is een specifieke zorgplicht opgenomen voor Natura 2000-gebieden en bijzondere nationaal natuurgebieden (art. 11.6 Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.6, 1e lid Bal).

Ook moet worden nagegaan of nadelige gevolgen op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant

verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Als nadelige gevolgen niet te voorkomen zijn, dan moeten passende preventieve maatregelen genomen worden (art. 11.6, 2e lid onder d). Wanneer dit niet mogelijk is dienen passende herstelmaatregelen getroffen worden (art. 11.6, 2e lid onder f). Daarnaast verplicht de zorgplicht ook dat de effectiviteit van deze maatregelen worden gemonitord. De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten, maar ook voor activiteiten die conform een Natura 2000-beheerplan worden uitgevoerd of activiteiten die géén kans hebben op een significant gevolg.

Bijlage 5.3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Aanwijzing en begrenzing

De aanwijzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is geregeld in de Omgevingsverordening, conform art. 2.44, lid 4 Ow en art. 7.6, 1e lid Bkl. De instructieregels voor de aanwijzing, begrenzing en de reikwijdte van het NNN zijn opgenomen in artikel 7.5 en artikel 7.6 Bkl. In de Omgevingsverordening zijn (instructie)regels gesteld voor Omgevingsplannen van gemeenten en projectbesluiten (art. 7.8, 1e lid Bkl). Deze regels zijn gesteld in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

Wezenlijke kenmerken en waarden

De wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN worden vastgesteld per Omgevingsverordening door de provincie (art 7.7 Bkl). In de Omgevingsverordening is daartoe een natuurbeheerplan vastgesteld waar in de regel de bestaande natuurwaarden en het ambitieniveau zijn aangegeven middels natuurbeheertypen. Per provincie kunnen de wezenlijke kenmerken en waarden verschillend zijn gedefinieerd.

Beschermingsregime

Het beschermingsregime voor het NNN is uitgewerkt in art. 7.8, 2e lid Bkl, dat een instructieregel betreft voor uitwerking van het beschermingsregime in de Omgevingsverordeningen van provincies:

In elk geval wordt verzekerd dat de kwaliteit en oppervlakte van het Natuurnetwerk Nederland niet achteruit gaat, dat de samenhang tussen de verschillende gebieden van het netwerk wordt behouden en dat, als binnen het NNN activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het NNN behouden blijven. Onder de Ow geldt geen strikt 'nee, tenzij'-principe meer, maar een 'ja, mits'-principe.

Bijlage 5.3.3 Overige gebiedsbescherming

Provincies kunnen zogeheten bijzondere provinciale natuurgebieden of bijzondere provinciale landschappen aanwijzen (art. 2.44, lid 5 Ow). Een voorbeeld hiervan zijn de 'Bijzonder Provinciale Landschappen' van de Provincie Noord-Holland. De regels met betrekking tot juridische bescherming van deze gebieden zijn gepubliceerd in de provinciale Omgevingsverordening.

Bijlage 5.3.4 Houtopstanden

Anders dan bij beschermde gebieden en soorten kent de Ow geen specifieke term voor een activiteit waarbij een houtopstand wordt gekapt. De regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen staan opgenomen in Afdeling 11.3 Bal. Hierin staat dat het vellen van houtopstanden is beschermd door een algemene meldplicht (art. 11.126 Bal) en herplantplicht (art. 11.129 Bal) voor houtopstanden vanaf 10 hectare of bomenrijen bestaande uit meer dan 20 bomen, buiten de zogeheten 'bebouwingscontour houtkap' (art. 11.111, lid 2 Bal).

Bijlage 5.4 Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermde soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt geconcludeerd dat negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aanwezig worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Bijlage 5.4.1 Omgevingsvergunning Ow

Indien negatieve effecten niet uit te sluiten zijn en er geen alternatieven zijn, is een aanvraag omgevingsvergunning waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ Een activiteitenplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.

- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied. Deze is drie 3 tot 5 jaar geldig.

De overheid heeft een digitale omgeving ingericht voor alle uitgewerkte regels, namelijk het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Alle vergunningsaanvragen met betrekking tot de Ow en het contact hierover lopen via het DSO.

Het bevoegd gezag handhaaft bepalingen uit vergunningen en de eventuele werking van de Ow bij projecten waar geen vergunning voor is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door het bevoegd gezag. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes, strafrechtelijke vervolging en het stilleggen van werkzaamheden.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

www.vandergoesengroot.nl